

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/53/2025
Identifikačné číslo spisu: 8117222766
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8117222766.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ A. Š., narodeného XX. H. XXXX, E., K. XX, 2/ E. Š., narodeného XX. H. XXXX, E., K. XX, obaja zast. advokátom JUDr. Jánom Klímeckom, Prešov, Sládkovičova 8, proti žalovanej Slovenskej kancelárii poisťovateľov, Bratislava, Trnavská cesta 82, zast. MGA IURIS s. r. o., Bratislava, Cukrová 14, o plnenie z povinného zmluvného poistenia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 20C/40/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. marca 2024 sp. zn. 18Co/14/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. marca 2024 sp. zn. 18Co/14/2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

- Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom (prvým v poradí) z 26. mája 2014 č. k. 20C/26/2014-86 žalobu zamietol a žalobcu 1/ a 2/ zaviazal nahradiť žalovanej trovy konania.
- Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom (prvým v poradí) z 20. októbra 2014 č. k. 1Co/179/2014-120 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej prisúdil náhradu trov odvolacieho konania.
- Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na dovolanie žalobcov uznesením z 29. februára 2016 sp. zn. 2Cdo/375/2015 rozhodnutie krajského súdu (prvé v poradí) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu porušenia princípu kontradiktórnosti sporového konania.
- Krajský súd následne uznesením z 24. júla 2017 č. k. 18Co/59/2016-151 rozsudok súdu prvej inštancie (prvý v poradí) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože záver okresného súdu o premlčanom nároku žalobcov 1/ a 2/ bol predčasný.
- Okresný súd rozsudkom (druhým v poradí) z 08. januára 2018 č. k. 20C/40/2017-169 žalobu zamietol a stranám sporu nepriznal náhradu trov konania.

5.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 100, § 101, § 106 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) a § 4 a § 15 ods. 1, 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“).

5.2. Vychádzal z nároku uplatneného žalobcami 1/ a 2/, ktorý bol peňažnou satisfakciou (základom bola nemajetková ujma) a podlieha režimu premlčania vo všeobecnej premlčacej trojročnej lehote. Podľa ustanovenia § 101 OZ táto začína plynúť od dňa, kedy tento nárok mohol byť prvýkrát uplatnený. Okamihom možnosti uplatniť nárok bola dopravná nehoda a od tohto momentu mohli uplatňovať svoje nároky voči vodičke motorového vozidla, z prevádzky ktorého táto nehoda vznikla, tzn. počnúc 01. februárom 2006 a premlčacia lehota uplynula 01. februárom 2009. Žaloba bola podaná na súde 29. januára 2014, a to znamenalo, že uplatnená bola po premlčacej lehote. Rovnaká právna úprava je vo vzťahu k premlčaniu aj na základe zákona č. 381/2001 Zb. (§ 15 ods. 1, 2). Citoval tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 176/2011 vo vzťahu k zrušujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, kde v záverečných ustanoveniach dostal súd prvej inštancie pokyn k zamysleniu sa nad premlčacou dobou, z pohľadu zásady dobrých mravov. Nezistil, že by táto námietka bola v rozpore s dobrými mravmi, preto žalobu zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

6. Krajský súd na odvolanie žalobcov rozsudkom (druhým v poradí) z 11. septembra 2019 č. k. 18Co/67/2018-202 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 13 277 eur a žalobcovi 2/ sumu 13 277 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia s tým, že plnením žalovanej na základe tohto rozsudku, zaniká povinnosť plnení žalovanej titulom rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/26/2010 a plnením žalovanej na základe rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/26/2010 zaniká povinnosť plnenia žalovanej na základe tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % vo vzťahu k žalovanej.

7. Najvyšší súd na dovolanie žalovanej uznesením z 21. decembra 2022 č. k. 2Cdo/314/2020-247 rozsudok krajského súdu (druhý v poradí) vo výroku, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi v 1/ rade sumu 13 277 eur a žalobcovi v 2/ rade sumu 13 277 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia s tým, že plnením žalovaného na základe tohto rozsudku, zaniká povinnosť plnení žalovanej titulom rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/26/2010 a plnením žalovanej na základe rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/26/2010 zaniká povinnosť plnenia žalovaného na základe tohto rozsudku a vo výroku o trovách konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie z dôvodu vady znátočnosti spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

8. Krajský súd na odvolanie žalobcov rozsudkom (tretím v poradí) z 11. septembra 2019 č. k. 18Co/14/2023-264 výrokom I. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi v 1/ rade sumu 13 277 eur spolu s 9,25 % úrokom z omeškania od 28. novembra 2013 do zaplatenia žalobcovi v 2/ rade sumu 13 227 eur, spolu s 9,25 % úrokom z omeškania od 28. novembra 2013 do zaplatenia, všetko v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku; výrokom II. priznal žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % vo vzťahu k žalovanej, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením.

8.1. Nárok žalobcov 1/ a 2/ vznikol v roku 2006, kedy nároky na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým obete dopravnej nehody priamo vo vzťahu k poisťovni všeobecnými súdmi neboli priznávané (nie náhrady škody podľa v ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z.). O tom svedčí stanovisko žalovaného vo svojej odpovedi na výzvu žalobcov k pristúpeniu plnenia priznaného nároku zo dňa 03. decembra 2013, vyjadrenie žalovaného k žalobe zo 17. marca 2014 a postoj v priebehu celého konania (okrem vznesenej námietky premlčania) bol nemenný v tom zmysle, že nárok na plnenie nemajetkovej ujmy pozostalých nie je krytý poistením z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa vnútroštátnej úpravy.

8.2. Dovolací súd v zrušujúcom uznesení vytykal odvolaciemu súdu, že hoci uviedol v rozhodnutí okamih začatia plynutia premlčacej doby, neuviedol prípadné spočívanie tejto lehoty, jej uplynutie a jej skončenie. Rovnako bude potrebné uviesť argumenty k publikovanému rozhodnutiu ESD z 24. októbra 2013 a ustanovenia zákona, podľa ktorých sa odvolací súd vyporiadal s vznesenou námietkou premlčania žalovaným.

8.3. Nový, teda judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 19. marca 2018, sp. zn. 3Cdo/198/2017).

8.4. Vo vzťahu k začatiu plynutia, priebehu a skončenia premlčacej lehoty odvolací súd ustálil, že začiatok plynutia premlčacej lehoty je spojený s škodovou udalosťou, ktorá nastala dňa 31. januára 2006 a táto začala plynúť dňom nasledujúcim, po dopravnej nehode, t. j. 01. februára 2006. Žalobcovia 1/ a 2/ uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy proti vodičke motorového vozidla, ktorá dopravnú nehodu spôsobila (bola právoplatne odsúdená za prečin usmrtenia a ublíženia na zdraví) dňa 31. januára 2008. Rozsudok Okresného súdu Prešov, ktorým bola nemajetková ujma priznaná vo vzťahu k vodičke, ktorá bola zodpovedná za dopravnú nehodu, nadobudol právoplatnosť dňa 04. marca 2011. Žaloba v predmetnej právnej veci bola uplatnená voči žalovanému na konajúcom súde dňa 29. januára 2014. Nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podlieha premlčaniu, ako každé majetkové právo v trojročnej všeobecnej.

8.5. Žalovaný síce nevystupoval v pôvodnom konaní ako strana sporu respektíve v tom čase vedľajší účastník. Plnenie, ktoré je predmetom tohto konania vychádza z právnej úpravy, ktorá ukladá povinnosť poisťovniam, v danom prípade žalovanému, plniť na základe poistnej udalosti poškodenej strane vzniknutú škodu, ktorou je aj nemajetková ujma. Žalobcovia 1/ a 2/ postupovali v súlade so zákonom a nárok včas uplatnili priamo proti škodcovi. Žalovaný nárok na nemajetkovú ujmu od počiatku neuznal (niektoré nároky žalobcov uhradil), vychádzajúc z odmietavého postoja, napriek existencii Rozsudku Haasová. Žalobcovia po definitívnom odmietnutí plnenia žalovaným (na základe právoplatného rozsudku sp. zn. 8C/33/2008) boli nútení podať žalobu priamo proti žalovanému. Z bodu 30. tohto rozsudku vyplýva, že rozhodnutím SD EÚ došlo len k nanovo vyjadrenému obsahu existujúcej právnej normy. Odvolací súd zdôraznil, že základnou úlohou súdneho konania je nastolenie spravodlivej rovnováhy vzťahov. A uvedený spor nie je výnimkou. Uplatnenie nemajetkovej ujmy proti poisťovni z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla totiž nebolo priznávané v zmysle judikatúry najvyšších súdnych autorít nielen do prijatia Rozsudku Haasová (rok 2013), ale ešte aj v období po prijatí rozsudku (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 8Cdo/219/2016). Žalobcovia tak nemohli úspešne uplatniť svoj nárok priamo proti žalovanému, ktorý aj v tomto konaní nezmenil svoj postoj k nároku, ako takému (bez ohľadu na vznesenú námietku premlčania).

8.6. Tak ako je uvedené v rozhodnutí ESLP je potrebné primerane konštatovať, so zreteľom na konkrétne okolnosti tejto veci aj danom prípade striktným výkladom momentu začiatku plynutia premlčacej lehoty pre uplatnenie práva na nemajetkovú ujmu by došlo k zabráneniu meritórneho posúdenia veci a na žalobcov 1/ a 2/ by bolo uvalené neprímerané bremeno, čím by došlo k zásahu do samotnej podstaty ich práva na prístup k súdu a tým by došlo k porušeniu ich práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (rozsudok ESLP z 17. septembra 2013 vo veci č. 59601/09 - Eşim proti Turecku).

8.7. Lehota na plnenie pre žalovaného, ktorý mal vo veci plnenia všetkých nárokov žalobcov (vrátane nemajetkovej ujmy) titulom povinného zmluvného poistenia identické postavenie ako poisťovňa, v ktorej by bolo motorové vozidlo poistené, plynula rok po poistnej udalosti a následne začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia lehota. To znamená, že deň po poistnej udalosti nastal dňa 02. februára 2006 (dopravná nehoda sa stala 31. januára 2006) a ročná lehota na plnenie poistného žalovanému uplynula dňa 01. februára 2007. Následne by začala plynúť trojročná všeobecná lehota pre nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá by skončila do 01. februára 2010. Žalobcovia si nárok na nemajetkovú ujmu

uplatnili v konaní na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8C/33/2008, v ktorom rozsudok o priznanom nároku nadobudol právoplatnosť dňa 04. marca 2011. Vzhľadom na negatívne stanovisko žalovaného boli žalobcovia nútení podať ďalšiu žalobu dňa 29. januára 2014, teda po lehote stanovvej Občianskym zákonníkom a zákonom č. 381/2001 Z. z.

8.8. Z vyššie citovaných rozhodnutí vyšších súdnych autorít vyplynulo, že nárok na nemajetkovú ujmu z povinného zmluvného poistenia nevyplýva z novej právnej úpravy. Výplýva zo zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý platil aj v čase dopravnej nehody a nárokov žalobcov z neho vychádzajúcej. Skutočnosť, že obsah právnej normy, aj po prijatí rozsudku ESD Rozsudok Haasová vykladal žalovaný, ale aj všeobecné súdy, vrátane NS SR, v neprospech oprávnených, nemôže byť v tomto konaní, z dôvodu vznesenej námietky premlčania, posúdené tak, že žaloba žalobcov bude zamietnutá. Práve odmietanie plnenia v prospech žalobcov žalovaným, na základe právoplatného rozsudku namiesto priameho škodcu, v zmysle platnej právnej úpravy a vynútenie si podania novej žaloby, je v rozpore s požiadavkou nastolenia spravodlivej rovnováhy vzťahov konajúcim súdom. Preto odvolací súd dospel k záveru, že takto zisteného skutkového stavu, ide o osobitnú právnu vec, ktorá spĺňa vyššie citované kritéria pre priznanie nároku žalobcov cez prizmu dobrých mravov a neprihliadol na námietku premlčania, ktorú vzniesol žalovaný.

8.9. O trovách celého konania bolo rozhodnuté v zmysle zásady úspechu v súlade s ust. § 396 ods. 2 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

9.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že odvolací súd svoje (zmeňujúce) rozhodnutie odôvodnil tým, že v tomto prípade žalovaným vznesená námietka premlčania je síce dôvodná (ods. 44. odôvodnenia), no v tejto veci sú také osobitné okolnosti, pre ktoré je potrebné ju posúdiť ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Podľa odvolacieho súdu za takéto osobitné okolnosti treba považovať to, že žalobcovia nemohli uplatniť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy včas z dôvodu, že v čase pred uplynutím premlčacej doby sa všeobecné súdy v SR prikláňali k právnomu záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých obetí dopravných nehôd nie je predmetom poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z. z., k zmene tejto rozhodovacej činnosti došlo až po uplynutí premlčacej doby a žalovaný odmietal plniť žalobcom túto náhradu nemajetkovej ujmy aj po tom, čo im bola voči osobe zodpovednej za škodu priznaná rozhodnutím Okresného súdu Prešov vo veci vedenej pod sp. zn. 8C/33/2008 a vzniesol voči nároku na náhradu nemajetkovej ujmy námietku premlčania. Takéto právne posúdenie rozporu žalovaným vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi odvolacím súdom je však nesprávne (čo je dôvodom na podanie dovolania podľa § 432 CSP), keď odvolací súd síce aplikoval správny právny predpis (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), no nesprávne ho interpretoval, resp. aplikoval, keď zo zistených skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9.2. Predmetnú právnu otázku (rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi) odvolací súd nielenže riešil nesprávne, ale pri jej riešení sa odchyľil aj od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (k tomu napr. rozhodnutie dovolacieho súdu publikované v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod R 71/2018), čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd už riešil otázku súladu námietky premlčania s dobrými mravmi vo viacerých dovolaciach konaniach: sp. zn. 5Cdo/265/2009, 7Cdo/226/2016, 7Cdo/507/2014, 3Cdo/137/2017, 3Cdo/41/2012. Právny názor odvolacieho súdu o tom, že v tomto prípade sú osobitné okolnosti, pre ktoré je potrebné žalovaným vznesenú námietku premlčania považovať za výkon práv v rozpore s dobrými mravmi, je nesprávny, pričom sa v ňom odvolací súd odchyľil od opísanej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

9.3. Odvolací súd vo výrokovej časti rozhodnutia nezohľadnil ani skutočnosť, že poškodený škodou spôsobenou prevádzkou motorových vozidiel má právo na to isté plnenie od dvoch rôznych subjektov, pričom od každého z nich má právo z iného právneho dôvodu. Jedná sa teda o dva záväzky zaplatiť poškodenému ako veriteľovi ten istý dlh; poškodený však nemôže dostať to isté plnenie (náhradu škody) dvakrát. Preto má tieto možnosti uplatnenia svojho nároku (i) proti škodcovi (osobe zodpovednej za škodu), (ii) proti poisťovateľovi podľa zákona č. 381/2001 Z. z., (iii) proti škodcovi a aj proti jeho poisťovateľovi s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého z nich. Na podporu správnosti tohto právneho posúdenia dovolateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/18/2016, 2MCdo/9/2013 zverejnené v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod č.

71/2015. Odvolací súd však žiadnym spôsobom vo výrokovej časti svojho rozhodnutia nezohľadnil, že predmetom tohto konania je nárok, ktorý už bol žalobcom priznaný voči osobe škodcu v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 8C/33/2008. Uvedené je o to zarážajúcejšie, že vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí z 11. septembra 2019 (ktoré bolo zrušené na základe predchádzajúceho dovolania žalovaného) odvolací súd túto okolnosť zohľadnil.

9.4. Pokiaľ sa týka úrokov z omeškania, ktoré obom žalobcom priznal odvolací súd v súvislosti s omeškaním s platením priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, tak v tejto časti odvolací súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil vôbec. V tejto časti rozhodnutie odvolacieho súdu nedáva odpoveď na žiadne otázky podstatné pre rozhodnutie v tejto časti, keď nedáva odpoveď okrem iného ani na to, na základe akých skutočností dospel k (i) ustáleniu doby, od kedy má byť žalovaný v omeškaní, (ii) k záveru, že žalobcom v dôsledku omeškania žalovaného s platením náhrady nemajetkovej ujmy vzniklo právo na úroky z omeškania, od kedy má byť žalovaný v omeškaní, (iii) Výške priznaných úrokov z omeškania. Z tohto hľadiska je preto rozhodnutie nepreskúmateľne a arbitrárne.

9.5. Rozhodnutie odvolacieho súdu o úrokoch z omeškania záviselo od vyriešenia právnej otázky, kedy sa dlžník dostáva do omeškania s platením náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a kedy dlžníkovi (osobe zodpovednej za zásah, resp. osobe, ktorá má povinnosť plniť za takúto osobou) vzniká povinnosť túto náhradu nemajetkovej ujmy zaplatiť. Túto právnu otázku pritom odvolací súd vyriešil tak, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy podľa jeho názoru vzniká uplatnením tohto nároku u dlžníka a ak dlžník nesplní najneskôr nasledujúci deň po tomto uplatnení, tak sa dostáva do omeškania s plnením tejto povinnosti (toto však žalovaný dovodzuje výlučne zo samotného výroku rozhodnutia odvolacieho súdu, nakoľko tento v tejto časti rozhodnutie nezdôvodnil). S týmto nemožno súhlasiť, nakoľko odvolací súd túto otázku vyriešil nesprávne. Rozhodnutie súdu o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv je totiž konštitutívnym rozhodnutím a povinnosť zaplatiť túto náhradu nemajetkovej ujmy preto vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia s tým, že dlžník sa dostáva do omeškania až uplynutím doby plnenia určenej v takomto rozhodnutí. Uvedený právny názor odvolacieho súdu je pritom nielen nesprávny, ale je aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu uvedenou v R 45/2000, 4Cdo/174/2021. Ak odvolací súd uložil žalovanému povinnosť platiť v súvislosti s priznanou náhradou nemajetkovej ujmy úroky z omeškania spätne od 28. novembra 2013, tak odvolací súd vyššie uvedenú právnu otázku vyriešil nesprávne a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

9.6. Žalovaná navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Žalobcovia 1/ a 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že navrhujú aby dovolací súd dovolanie zamietol ako nedôvodné a uplatnili si náhradu trov dovolacieho konania.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

13. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

14. V danom prípade dovoľateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

15. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnomu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolateľka namietla, že odvolací súd priznal žalobcom 1/ a 2/ v súvislosti s omeškaním s platením priznanej náhrady nemajetkovej ujmy úroky z omeškania, avšak v tejto časti odvolací súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil vôbec.

18. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (skutočný) stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné (arbitrárne), neutržateľné, ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

18.1. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11).

18.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie

spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

20. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné zdôrazniť aj to, že pri zmene rozhodnutia podľa § 388 CSP odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvej inštancie. Jeho zmeňujúce rozhodnutie musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie obsahujúce zákonné náležitosti uvedené v § 393 ods. 2 CSP. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, nie je z neho zrejmé, z akých skutkových záverov súd vychádzal, ktoré skutočnosti mal za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, z ktorých vyvodil skutkové zistenia odlišné od zistení, z ktorých vychádzal súd prvej inštancie, akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil a vôbec nie je právne odôvodnené (čo i len v jednom závere), ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 393 ods. 2 CSP, je potom nepreskúmateľný.

21. Zákomom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 393 ods. 2 CSP) je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci.

22. Dovolací súd po preskúmaní spisu so zreteľom na vyššie uvedené východiská (body 18. až 21. tohto rozhodnutia) dospel k záveru, že v preskúmvanej veci došlo postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov zmätočnostnej vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení (nepreskúmateľnosti) napadnutého rozhodnutia.

22.1. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd výrokom I. okrem iného priznal žalobcom I/ a 2/ úroky z omeškania, uvedenému vo výroku II. nekorešponduje odôvodnenie, pretože v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje akékoľvek zdôvodnenie priznaných úrokov z omeškania. Námietka dovolateľky, že v tejto časti rozhodnutie odvolacieho súdu nedáva odpoveď na otázky, na základe akých skutočností dospel k (i) ustáleniu doby, od kedy má byť žalovaný v omeškani, (ii) k záveru, že žalobcom v dôsledku omeškania žalovaného s platením náhrady nemajetkovej ujmy vzniklo právo na úroky z omeškania, od kedy má byť žalovaný v omeškani, (iii) výške priznaných úrokov z omeškania, je preto dôvodná. Žalovanej tak ostalo len domnievať sa, ako odvolací súd posúdil úroky z omeškania a

prečo ich priznal. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v predmetnom spore tak nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z ustanovení § 393 a § 220 CSP, pretože neobsahuje žiadne odôvodnenie priznaných úrokov z omeškania vo výroku I. rozhodnutia odvolacieho súdu.

23. Dovolateľka ďalej v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd v rozhodnutí (vo výroku, ani odôvodnení) nevyhodnotil/nezohľadnil dovolateľkou uplatnenú obranu/argumentáciu významnú pre rozhodnutie v spore, že poškodený škodou spôsobenou prevádzkou motorových vozidiel má právo na to isté plnenie od dvoch rôznych subjektov, pričom od každého z nich má právo z iného právneho dôvodu. Jedná sa teda o dva záväzky zaplatiť poškodenému ako veriteľovi ten istý dlh; poškodený však nemôže dostať to isté plnenie (náhradu škody) dvakrát, pričom poukazovala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/18/2016, 2MCdo/9/2013 a R 71/2015 a na rozhodnutie Okresného súdu Prešov vo veci vedenej pod sp. zn. 8C/33/2008.

23.1. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd v bode 25. odôvodnenia uvádza: „Obrana žalovaného konzistentne spočívala na štyroch námietkach: a) jeho neúčasti v konaní pred Okresným súdom v Prešove sp. zn. 8C/33/2008 ...“, z čoho možno vyvodiť, že odvolací súd si bol síce vedomý argumentácie dovolateľky ohľadom konania a rozhodnutia Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/33/2008, avšak v rámci svojich úvah neodpovedal na argumentáciu ohľadom konania a rozhodnutia Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/33/2008 v tom smere, že by mohlo ísť o duplicitne priznané plnenie od škodcu a aj od poisťovateľa podľa zákona č. 381/2001 Z. z. Pričom uvedená absencia vysporiadania sa s námietkou dovolateľky pôsobí o to nelogickejšie (zmätočnejšie) a nekonzistentnejšie, že predchádzajúce rozhodnutie krajského súdu z 11. septembra 2019 č. k. 18Co/67/2018-202 obsahovalo v prvom výroku „... že plnením žalovaného na základe tohto rozsudku, zaniká povinnosť plnení žalovanej titulom rozsudkom Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 12Co/26/2010 a plnením žalovanej na základe rozsudku Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov sp.zn. 12Co/26/2010 zaniká povinnosť plnenia žalovaného na základe tohto rozsudku.“, pričom odpoveď na námietky dovolateľky má zjavný význam, keďže sám odvolací súd uviedol v bode 14. svojho predchádzajúceho rozhodnutia, že „... žalobcovia v 1/ a 2/ rade disponujú právoplatným a vykonateľným rozhodnutím vo vzťahu k priamemu škodcovi z rovnakej škodovej udalosti, odvolací súd vo výroku upravil rozsah plnenia žalovaného a povinnej - žalovanej v konaní pred Okresným súdom Prešov pod sp.zn. 8C/33/2008 v spojení s konaním pred Krajským súdom Prešov sp.zn. 12CO/26/2010, aby zabránil duplicitnému plneniu.“.

23.2. Zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu ďalej podporuje zo spisu vyplývajúca skutočnosť, na ktorú poukázali žalobcovia 1/ a 2/ už vo svojom podaní zo dňa 04. februára 2020 (č. l. 224 a nasl. spisu) „... že hneď po doručení rozsudku odvolacieho súdu žalovaný z vlastnej iniciatívy vyzval emailom ... na oznámenie č. účtu a následne plnil podľa rozsudku ... Takto žalovaný uhradil dňa 22. novembra 2019 sumu 22.999,-€ ...“, pričom prílohou podania žalobcov bola kópia výpisu z účtu, z ktorého vyplýva platba žalovanej v prospech žalobcov 1/ a 2/. Z týchto skutočností je tak zrejmé, že dovolateľkou uplatnená námietka má nezanedbateľný význam, keď žalobcovia 1/ a 2/ v tomto spore už obdržali plnenie, vyplatenú sumu od žalovanej na základe zrušeného rozsudku krajského súdu z 11. septembra 2019 č. k. 18Co/67/2018-202 a tiež disponujú právoplatným a vykonateľným rozhodnutím z konania pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 8C/33/2008 na plnenie z rovnakej škodovej udalosti proti priamemu škodcovi.

24. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené uzavrel, že odvolací súd tým, že zmenil rozhodnutie okresného súdu bez dostatočného a vecne komplexného odôvodnenia a vysporiadania sa s námietkami žalovanej v priebehu konania, porušil právo žalovanej na spravodlivý proces. Odvolací súd, ktorého zmeňujúce rozhodnutie nahrádza rozhodnutie okresného súdu, tak neposkytol dovolateľke náležitú a zrozumiteľnú odpoveď na jej podstatnú argumentáciu. Ak sa touto argumentáciou odvolací súd nezaoberal, resp. dostatočne nevysporiadal, zaťažil svoje rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti. Dovolací súd tak uzatvára, že dovolanie žalovanej podľa § 420 písm. f) CSP je tak nielen prípustné, ale aj dôvodné, lebo dovolateľka opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

25. Dovolateľka ďalej namietala aj nesprávne právne posúdenie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP. K uvedenému dovolací súd uvádza, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že

ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími námietkami týkajúcimi sa správnosťou právnych záverov, a teda námietkou dovolateľky o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, na ktorom spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porovnaj sp. zn. 1Cdo 166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

26. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu pre jeho nepreskúmateľnosť a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP). Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho dostatočné odôvodnenie a zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť rozhodnutia ako celku umožňujúcu dostatočnú kontrolu súdnych úvah a objektívne posúdenie predmetu sporu.

27. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 445 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.